

56.

Kunstiline isetegevus ENSV valitsuse ajal!

Alustasin kunstilise isetegevusega "Ühisjõud" kolhoosis 1950. aasta koos kolhoosi noortega, Haimre kooli õpetaja Evald Urvaste juhendamisel. Urvaste oli Haimre vana vallamajas korteris ja käis säält lähedal asuvas kolhoosi kontoris meid kord nädalas ja vahel ka tihemini juhendamas. Õppisime meesansambli laule ja näite-mänge. Samuti "Ühisjõud" kolhoosi loomise pidudel, mis tavaliselt peeti aasta lõpus näärri pühade eel mängisin mina Evald Urvaste soovitusel kolhoosi pidul näärivana. Samuti Haimre kooli direktori Kurpala soovitusel mängisin aasta lõpu kooli pidudel lastele näärivana, kus mulle esinesid väikesed ja kooli eelikud ning kooli lapsed, kellele ma ringitusi jagasin. See minu näärivana mäng, mis sai alguse 1950-tatel "Ühisjõud" kolhoosis, muutus mulle traditsiooniks igal aastal näärri eel, nii kooli pidudel kui kolhoosi pidudel mängida näärivana mis lõpetas 1970.-tatel "Tasuja" kolhoosi kontori. Kasti mäisas, kolhoosi loomise pühe tähistamisega näärripühade eel. Zuntari näidendis, "Kuis suitsu-seal tuld," mängis Evald Urvaste ärimest ja mina mängisin kolhoosi esimeest ning Elve Krauspere mängis kolhoosi raamatupidajat. Kui meil selle näidendiga 12. aprillil 1952. a. Märjamaa rajooni küla kunstilise isetegevuse ülevaatusel läksime, omistas peale esinemise lõppu tsööri mulle kolhoosi esimehe osatäitmise eest auhinna suure panni raamatu, eestirahva eepus, "Kaldeioog", kus on musta dussiga esimesel lehel peal kirjutatud aasta, kuupäev, minu nimi ja mille eest. Raamatud üle andes ütles tsööri esimees, et näidendis kolhoosi esimehe osatäitmise tunnistas tsööri esimene auhinna väärdiliselt. Et ma olin 1949. aastal kolhoosi ascesimas ja 1950-dal kolhoosi esimees, ju ta siis seetõttu mul nii tõetruust väga rõõmus. Selle järel käisime vabariiklikul küla kunstilise isetegevuse ülevaatusel Tallinna Tombi kultuuri klubis Varga-Mäe'ga. Selles näidendis mängisid pea osa, Haimre

56. kooli õpetajad. Jaan Kuripalu mängis Varga maa Andrust ja Soald Urvast mängis Oru Pearut, mina mängisin Kuldipalu Tütu, teised kaas mängiad olid kolhoosi noored ja minu naine mängis sauna Mari. Kuna sääl oli üle vabariigi palju kollektiivse esinemas ning paistis silma, et organiseerimine on nõrk, mis tõtta pandi meid ligi 3. tundi kinni alla seisma, kus osatäitjad ära tüdinesid ja väsisid enne kui sai ette astu ja esineda. Peale kollektiivide esinemist, mis kestis väga kaua, hakkas tsörii esinemiste kohta kriitilisi märkusi ütleva ja head tunnustust praegu kugi ei saanud. Oli ilmne, et korraldaja oma organiseerimise saamatust püüdid esinejate kaela ajada. Minu kunstiline isetegevus mis sai alguse esimese Eesti vabariigi ajal 1930. a. kuni 1940- ni, kestis Nõukoguade valitsuse ajal edasi. Eriti 1960- e kümnental, mil kolhoosi esimees Rudolf Marrandi ise ka kaasa lõi ja laulis "Tasuja" kolhoosi meesansambli. Kunstiline isetegevus tõstis sel ajal tööinimese loovust ning andis talle rõõmsa ja kaasa riskuva meeliolu. See on lühike kokkuvõte selleaegsest kunsti elu tegevusest, koos reespool kirjeldusega.

märts 2004. a. Albert Veeralu,